

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory and carry equal marks.
  2. Use of map stencils and simple calculators allowed.
  3. Attach appendix along with answer paper.

- Q.1. a)** Mark and name the following features in the outline map of India at appropriate location - **10**
(Any five)
- i) North Indian plain
  - ii) A small state in India.
  - iii) A desert in Rajasthan
  - iv) A region of black cotton soil
  - v) Any one lake in India
  - vi) A region having highest rainfall in India
  - vii) Mumbai and Kolkata
- b)** Draw a graphical scale showing meters and kilometers for the scale **10**
1:40,000
- Q.2.** Explain the major physiographic divisions of India. **20**
OR
Describe the importance of location and extend of India. **20**
- Q.3.** Write on the major rivers in India. **20**
OR
Explain the distributional pattern of rainfall in India. **20**
- Q.4.** Explain the importance and types of soil in India. **20**
OR
a) State the importance of forest. **10**
b) Explain the causes of deforestation in India. **10**
- Q.5.** Account for the production of coal and mineral oil in India. **20**
OR
Explain the causes of depletion of power resource and suggest remedial measure to conserve it. **20**

*****

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक असून सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 २) आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.
 ३) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
 ४) नकाशा परिशिष्टे उत्तरपत्रिकेस जोडा.

- प्र.१. अ) खालील घटक भारताच्या आराखड्यात योग्य ठिकाणी दाखवून त्यास नावे द्या. (कोणतेही पाच) १०
- उत्तर भारतीय मैदान
  - भारतातील सर्वात लहान राज्य
  - राजस्थानचे वाळवंट
  - कापसाची काळी मृदा
  - भारतातील कोणतेही एक सरोवर
  - भारतातील सर्वाधिक पर्जन्याचा प्रदेश
  - मुंबई व कोलकाता
- ब) १:४०,००० या संख्या प्रमाणासाठी मीटर व किलोमीटर दर्शक प्रमाणपट्टी तयार करा. १०
- प्र.२. भारताचे प्रमुख प्राकृतिक विभाग स्पष्ट करा. २०
- किंवा**
- भारताचे स्थान व विस्तार यांचे महत्व स्पष्ट करा. २०
- प्र.३. भारतातील प्रमुख नद्यांबाबत माहिती लिहा. २०
- किंवा**
- भारतातील पर्जन्याच्या वितरणाचे प्रारूप स्पष्ट करा. २०
- प्र.४. भारतातील मृदेचे महत्व सांगून प्रमुख प्रकार स्पष्ट करा. २०
- किंवा**
- अ) भारतातील वनांचे महत्व सांगा. १०
 ब) भारतातील निर्वनिकरणाची कारणे स्पष्ट करा. १०
- प्र.५. भारतातील दगडी कोळसा व खनिजतेल वितरणाचा वृत्तांत लिहा. २०
- किंवा**
- भारतातील शक्ती साधनांच्या व्हासाची कारणे सांगून संधारणाचे उपाय सुचवा. २०

*****